

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ВИКЛИК ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТІВ

Головко Я.Д.

Академія праці та соціальних відносин ФПУ, Україна

Динамічні процеси, що відбуваються на ринку праці, вимагають від майбутнього фахівця знань і навичок, що дозволятимуть швидко адаптуватися до нових умов. Найбільш активні і мотивовані досягатимуть успіху, демонструючи вміння швидко змінювати рід занять. Така життєва установка йде в протиріччя з університетською освітньою системою, що полягає в отриманні професійної кваліфікації упродовж тривалого багаторічного терміну за досить жорстким навчальним планом, де можливості вибору студента мінімізовані.

Частково ця проблема вирішується за рахунок поширення прав автономії університетів, проте найбільш ефективною стає можливість отримати освіту дистанційно. При цьому фахівець найбільш оптимально витрачає час і матеріальні ресурси для отримання саме тих знань, які йому необхідні для швидкого вдосконалення власної кар'єри.

Університети світу не можуть не враховувати цього фактору в своїх власних стратегіях і активно інвестують ресурси у впровадження дистанційних технологій навчання. Так Гарвардський університет та Массачусетський технологічний інститут створили дистанційну он-лайн платформу edX, до якої також долучився Каліфорнійський університет [1]. Інша група потужних університетів, серед яких Стенфордський, Мічиганський та Пенсільванський, підтримують дистанційну он-лайн платформу Coursera. Перелік курсів, що пропонуються через такі платформи постійно зростає.

Ринок дистанційного он-лайн навчання привертає також увагу незалежних підприємців, не асоційованих з університетами. Такі ініціативи зовсім є найбільш гнучкими та вільними від консервативних університетських традицій. Прикладом такого нестандартного рішення є платформа Udacity Себастьяна Труна, професора Стенфордського університету, який взагалі вважає, що традиційне навчання в університеті існуватиме недовго, оскільки є «надто довготерміновим, неефективним та дорогим» [2].

Особливості впровадження та підтримки дистанційного он-лайн навчання носять по відношенню до традиційних форм революційний характер:

- дистанційні он-лайн програми як правило є або безкоштовними для студентів, або їх вартість не йде в порівняння з вартістю відповідних курсів в університетах;
- створення таких технологій охоче фінансується венчурними фондами (наприклад для створення платформи 2Тог було залучено \$ 90 млн. від венчурних інвесторів);
- важливим стимулом для засновників таких проєктів є об'єднання зусиль з університетами при прийнятті рішень про перелік курсів, що пропонуються, про методики викладання, про форми і методи контролю та атестації тощо;
- політика щодо залучення викладачів як правило є відкритою і не прив'язана до викладацького складу конкретного університету: запрошуються найкращі;
- робота викладача в дистанційному форматі як правило оплачується в залежності від кількості студентів, зареєстрованих на його курс; це стимулює викладачів постійно вдосконалювати як зміст курсу, так і його дистанційну методiku;
- масовий попит серед студентів не йде в порівняння з попитом на традиційне університетське навчання (за свідченням С. Труна за два навчальних роки його он-лайн курс прослухали більше студентів, ніж за 20 років його викладання в звичайних аудиторіях) [2];
- дистанційні програми реалізуються в умовах постійного вдосконалення якості курсів та форм перевірки знань.

Аналіз ситуації в Україні свідчить про нерозвиненість дистанційного навчання (незважаючи на наявність низки державних програм [3, 4]). Попри те, що університети почасти декларують його наявність [5], жодна пропозиція не підпадає під вищенаведені особливості і суттєво не впливає на характеристики функціонування українських університетів. В основному дистанційні технології позиціонуються і відповідно сприймаються студентами як додаткові до основних аудиторних форм. Таке позиціонування не привертає уваги українського бізнесу як можливого джерела фінансування проєктів дистанційної освіти, що як раз є типовим для зарубіжних прикладів і створює додаткову платформу для постійного діалогу освіти та бізнесу. Все це звичайно приводить до відтоку українських студентів на користь зарубіжних пропозицій дистанційного он-лайн навчання.

Дистанційне навчання в усьому світі користується попитом багатомільйонної аудиторії, що, на думку експертів, приведе в скорому майбутньому до справжніх революційних змін в освіті, до переформатування пропозицій (або «ландшафту») вищої освіти на користь гнучких форм [6]. Вже сьогодні фактично на всіх континентах в університетах або в спеціально створених центрах дистанційної освіти кількість студентів, що реєструються на найкращі он-лайн курси, становить по 150-200 тис. осіб. Це природньо стимулює розробників та інвесторів до подальшого вдосконалення дистанційних технологій [7].

Таким чином швидке зростання інформаційних технологій та зокрема ринку дистанційного навчання ставить серйозний виклик традиційній діяльності університетів і вимагає термінового врахування цих факторів у формуванні стратегії їх подальшого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Jeffrey R. Young, Berkeley Joins 'EdX' Effort to Offer Free Open Courses // The Chronicle of Higher Education. – 24/07/2012.
2. Джордж Андерс, Высшее образование за \$ 100 // Forbes. – № 9, 3/09/2012.
3. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджена Постановою МОН України 20 грудня 2000р.).
4. Державна програма "Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці" на 2006-2010 роки <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Портал дистанційної освіти в Україні <http://www.osvita.org.ua/distance>.
6. MIT and Harvard launch a 'revolution in education' // MIT News. – 02/05/2012.
7. Jon Marcus, Anant Agarwal believes an online education from MIT and Harvard should be available to all // The Boston Globe. – 15/07/2012.